

Ратомир Антоновић^{***}

Факултет за право, безбедност и менаџмент „Константин велики“, Ниш, Србија
Faculty of Law, Security and Management "Konstantin Veliki", Niš, Serbia

Primljen: 5. septembra 2022. godine

Prihvaćen: 4. oktobra 2022. godine

ПРАВНО – БЕЗБЕДНОСНИ АСПЕКТИ СПОРТА

Апстракт

Спортска активност треба да представља делатност која се предузима у времену разоноде и доколице. Међутим, спортска активност многим представља примарну животну активност и функцију коју обављају у циљу egzистенције. Спортска делатност се стога може посматрати као рекреативна и као професионална делатност.

У раду, аутор даје приказ спорта кроз правно – безбедносну призму, у контексту националне безбедности, тероризма, шпијунаже и корупције. Спорт се дакле посматра као мета и инструмент националних угрожавања. Навијачко насиље се такође може посматрати у контексту правних и безбедносних аспеката спорта као делатности.

Са друге стране, у раду се указује на позитивне ефекте спорта на подизање националне свести и побољшање међудржавних односа.

Кључне речи: спорт, манифестација, тероризам, корупција, шпијунажа.

^{***} E-mail адреса: antonovicr@gmail.com

Увод

Под појмом спорта, треба подразумевати такмичења која се најчешће јављају у сфери физичких активности. Главни разлог бављења спортом је разонода и разбигра, уз разивајње такмичарског духа, али и стицање финансијских добити. Такмичење подразумева игру између две стране, а циљ је да једна страна победи другу. Игра се може окончати и нерешеним резултатом, док неки инсистирају на томе да једна страна мора бити победник. Спорт почива на физичком атлетизму и спретности [6, стр. 44-45].

Спорт је врло стара појава и датира још пре 2000. године пре нове ере. Гимнастика као спорт је почела међу првима да се развија, а потом се почињу развијати пливање и риболов, бацање копља у вис и у даљ, а у Персији се развила посебна борилачка вештина „Зорхина“. У античкој Грчкој, спортска култура се развијала паралелно са културом ратовања и војним вештинама. Грци су творци Олимпијаде и олимпијских игара, које се се одржавале сваке четврте године.

У добу индустријализације и промовисањем људске потребе за слободним временом, повећава се интересовање за спортовима. Интересовање је било што активно, те је подразумевало активно учествовање у спортским активностима, што пасивно, које је подразумевало праћење спортских манифестација. Праћењу спортских манифестација је нарочито допринело увођење масовних медија који су спорт уврстили као значајан чинилац у својој програмској шеми.

Спорт данас, осим рекреације и забаве, представља важан део људског идентитета, као и значајну друштвену активност која појединца идентификује са одређеном спортском и друштвеном заједницом. Спорт је део данашње масовне културе, јер закупа интересовање великих друштвених група на светском нивоу. Спорт се такође може посматрати и као цивилизацијска тековина коју је човек, у вишестолетној борби за своја права, кроз процесе индустријализације, урбанизације и

глобализације, успео да издејствује као своје право, које је у тесној вези са правом на слободно време. Човеку је иманентно да у времену разоноде и доколице то исто време организује на начин који њему одговара, те су се многи определили за спорт као активност која им највише одговара. Потреба за игром, забавом, рекреацијом и физичком активношћу најширих слојева друштва почиње да доминира у процесу осмишљавања слободног времена и почиње да се подстиче осмишљавање слободног времена уз развој нових културних образаца [4, стр. 490].

Да би се неко лице бавило спортом, постоји више различитих фактора. Породица као фактор представља веома значајну компоненту, почев од тога како ће родитељи усмеравати своју децу и како их упућивати на спортске активности. Утицај вршњачког окружења такође има важну улогу јер је опште познато да међу децом влада мимикрија као образац понашања, те уколико у дететовом окружењу сви тренирају неки спорт, потпуно је за очекивати да ће се и оно определити за неку спортску активност. Школске установе кроз своју наставу физичког образовања такође усмеравају децу на спорт и уче их да се правилно баве спортским активностима. Никако не треба занемарити утицај медија који перманентно и често агресивно пласирају спортске садржаје, који такође могу одлучујуће деловати на децу и младе да крену да се баве одређеним спортом.

1. Тероризам и спорт

Спорт и спортска такмичења од давнина су привлачила масу жељну *хлеба и игара*. Међутим, данас спорт више није само забава за масе. Спортска догађања постала су уносан посао, а организација великих спортских такмичења представља „један од главних економских покретача земаља домаћина“. Спорт креира модерни национални идентитет. Неки народи сматрају спортске успехе своје земље показатељем властите политичке, економске и војне надмоћи, а неки међународни спорт сматрају ратом без коришћења средстава рата. Тако спорт и спортска такмичења постају копија глобалне светске утакмице у

доминацији једних у односу према другима и зато је настала ситуација да се преко спорта остварују друштвени, економски и политички циљеви.

Политика и спорт одавно су везани и једно без другог не иду, но спорт се догађа само у време трајања неког спортског такмичења, а све пре самог такмичења и након њега припада подручју политике. Будући да је спорт веома значајан сегмент друштвеног живота, било би га илузорно посматрати изоловано од политике. Тако „велика спортска такмичења, а нарочито Олимпијске игре, могу бити и поприште исказивања одређених политичких ставова и интереса, различитим средствима“ [11, стр. 41-42].

Однос спорта и тероризма се најбоље може манифестовати кроз догађај који се догодио у другој половини XX века на Летњим олимпијским играма у Минхену, 05. септембра 1972. године, кад су осморица Палестинаца заробили 11 припадника израелског националног тима, а двојицу лишили живота. Одговорност за тероризам је преузела терористичка организација „Црни септембар“. Догађај се одиграо у раним јутарњим часовима, а преговори су трајали читав дан до касних послеподневних часова. Цео процес преговора је био директно телевизијски преношен, чиме се велики рејтинг указао терористичкој организацији, а спортска манифестација је гурнута у други план.

Немачка полиција и остале безбедносне службе нису се никада пре сусретале с таквом врстом претње, па су контактирали Израел који је у то време једини имао мобилну антитерористичку јединицу увежбану за такве ситуације. Немачка је послала упит Израелу, јесу ли вољни да пошаљу специјалне јединице за преговоре с терористима, међутим стигао је негативан одговор што је било велико изненађење за све. Израелци су одговорили да „са терористима нема преговарања. Израел то никад, баш никад неће себи допустити. Попусти ли сада, они ће заредати са сличним отмицама, чему никад неће бити краја“ [2, стр. 48].

Терористичка организација „Црни септембар“ је палестинска терористичка организација, која је 1970. године

формирана у Јордану, у времену најжешћих обрачуна Јордана са Палестинцима. „Црни септембар“ је примарно основан са циљем обрачуна са јорданским краљем Хусеином, те је први терористички акт био усмерен на извршење атентата на јорданског премијера Ал Тела. На подручју Европе, у Женеви је „Црни септембар“ активирао експлозивну нараву у јорданској амбасади, а у Великој Британији је покушан атентат на израелског амбасадора. На челу „Црног септембра“ је стајао вођа под именом Абу-Ијад, који се сматра архитеком терористичког догађаја у Минхену.

Након страшног напада, у Немачкој и свету завладао је шок. Било је питање шта ће се дешавати са Олимпијским играма, да ли ће се наставити или прекинути. Американац Авери Брундиц, председник Олимпијског комитета, прекинуо је Игре на 24 сата како би домаћин предузео све неопходне безбедносне мере и осигурао спортисте и учеснике на Олимпијским играма. Бежало се од опције прекида Олимпијских игара, како се не би и формално признала победа тероризма над спортом и врлинама које спорт промовише [14, стр. 1059]. Игре су након паузе настављене уз одавање почаста страдалима. Оно што јесте значајно, да је овај преломни тренутак указао на чињеницу да спортисти и те како могу бити мете тероризма, а велике спортске манифестације место на којима вреба опасност од тероризма.

2. Корупција у спорту

Корупција представља сваки облик злоупотребе власти ради личне или групне користи која је присутна у свим друштвима, независно да ли је у приватном или јавном сектору. Разматрањем теза о настанку и појави корупције у спорту, полазиште се налази у емпиријској тврдњи о узрочности, по којој спорт неминовно све више постаје комерцијализован, и по којој "силе" тржишта теже да "оборе" (потисну) најважније принципе етике и спортске етике. У прилог овој тврдњи иду подаци који су наведени у "Белој књизи" Европске комисије која говори о корупцији и прању новца у бранши фудбалских менаџера. Као пример наводи се податак да на конто

недозвољених радњи у *цеповима* спортских менаџера годишње заврши најмање 60 милиона евра, што наводи на закључак да се ради о врло уносном послу за све оне којима спортска – радна етика и морал нису јача страна.

Први озбиљнији скандал у новијој историји, изазван корупцијом у спорту (Намештање фудбалских утакмица) спомиње се 1960-их година, када је у Великој Британији озаконено спортско клађење. Први такав случај забележен је 1964. године, када је мања група људи из енглеског фудбала на челу са Џимијем Гаулдом *наместила* утакмицу између Шефилда и Иствича. Иако постоји још много примера корупције у спорту и на основу овог једног јединог примера, можемо закључити да је корупција у спорту тада још увек била у повоју, а данас је она нажалост сасвим испреплетана са спортском стварношћу.

Узевши у обзир проблем који се јавља у друштвеним системима Западног Балкана као целине, посебан акценат мора да се стави на решавање проблема корупције без обзира на њен облик и форму. Решавање овог проблема све више постаје пре свега нужно због интеграционих процеса и тежњи свих земаља у региону да постану пуноправне чланице Европске уније, али и довођења у ред целокупног спортског система који би требало да представља једну од главних снага која ће за циљ имати да промовише наше културне, религијске и цивилизацијске вредности ка том путу.

Током последње две деценије, криминалне активности у спортском свету знатно су се повећале. Глобализација је одиграла своју улогу, као и фактори као што су огроман прилив новца који иде у спорт, брзи раст легалног и илегалног спортског клађења и промењиви технолошки амбијент који је променио начин на који се спорт игра и конзумира. Манипулација спортским такмичењима је комплексна претња интегритету спорта. До 1,7 милиона долара се процењује да се приходује од клађења на илегалним тржиштима клађења сваке године. Илустрирајући по први пут опсег и сложеност корупције и криминалних мрежа у националном и међународном спорту,

глобални извештаји нуде смернице за ефикасно решавање ових питања изношењем низа конкретних политичких разматрања.

Проблем корупције у спорту захтева идентификацију три кључна поља деловања:

1. Јачање правног, политичког и институционалног оквира за борбу против корупције и криминала у спорту са посебним освртом на манипулисањем конкуренцијом, илегалним клађењем и уплитом организованог криминала.
2. Побољшање капацитета за борбу против корупције и криминала у спорту вршењем анализа и контрола.
3. Повећање кооперације кроз размену информација и добрих пракси.

Корупција је апсолутни антипод спорту и свих позитивних карактеристика које он са собом носи. Спорт трпи ерозију од стране корупције, док корупција анулира чињеницу да се путем спорта подстиче морал, спортски дух, вредности здравог живота и томе слично [15, стр. 5].

3. Спортска шпијунажа

Под шпијунажом треба подразумевати незаконит напад на затворене изворе информација. Класичне шпијунске методе подразумевају употребу средстава као што су минијатурни микрофони, ултракратки предајници, снајпер микрофони, микрофилмови, прислушни уређаји и сл. Данас, са развојем и напретком информационих технологија, долази до све масовније употребе савремених технологија попут сателита, прислушних центара и пријемних центара.

Спорт у свету шпијунаже има одређене предности, јер се кроз метод лажног представљања и издавања за спортске раднике и спортисте, долази до тајних информација, спортисти се могу користити за потребе тајног снимања и прислушкивања супарничких екипа из других држава, ширења дезинформација како би се супарник додатно дестабилизовао, *проваљивање* у њихове базе података и долажење до осетљивих података, присвајања туђе покретне имовине, врбовања спортиста и спортских радника, контроле допинг средстава, па до

кандидовања за велике спортске манифестације, долази до значајних података који потом могу бити искоришћени у политичке, безбедносне, војне и друге сврхе.

Пример спортске шпијунаже је афера прислушкивања свлачионице на Светском фудбалском такмичењу за жене 2007. године. Иза двосмерног огледала, биле су постављене камере које су све време пратиле такмичарке и снимале њихове разговоре. Цео случај је био пријављен Светској фудбалској федерацији, а оспорена је победа Кине над Данском, која је њихову победу приписала шпијунској делатности, те је дански тренер одбио да честита победу Кинескињама.

Слична шпијунска афера се догодила у САД, кад је фудбалски клуб „Њу Ингланд Патриотс“ кажњен са 250 хиљада долара од Националне фудбалске лиге због праћења телефонског сигнала тренера „Њу Јорк Џетса“.

Године 2009. је примећена шпијунска делатност главног менаџера „Манчестер Јунајтеда“, Алекса Фергусона, који је за време последњих припрема супарничког тима, „Манчестер Ситија“, хеликоптером надлетао над њиховим стадионом. Годину дана касније, Џош Мек Денијелс, тренер „Денвер Бронкса“ је кажњен новчаном казном од 100 хиљада долара због неовлашћеног снимања тренинга „49 – ерса“, уочи предстојећег меча. Током 2017. године, настао је шпијунски скандал између репрезентација Хондураса и Аустралије због употребе дрона, којим су Аустралијанци неовлашћено снимали репрезентацију Хондураса. Такође, примећено је шпијунско деловање шведског скаута који је изнајмио кућу у близини кампа у ком је тренирала репрезентација Јужне Кореје током припрема за такмичење у Аустрији 2018. године. Употреба дрона у шпијунске сврхе је примећена и у „Бундеслиги“ Немачке 2018. године, на мечу „Хофенхајма“ и „Вердер Бремена“ од стране „Вердер Бремена“, који је признао да су употребили дрон управо за шпијунске сврхе [9, стр. 185].

Кад се говори о неовлашћеном присвајању туђе покретне имовине, овакав облик кривичног дела је регистрован 2014. године на Формули један, кад је у документацији „Меклареновог“ инжењера пронађена техничка документација и

ауто делови „Фераријевог“ болида. Истрага је утврдила да се ради о превари, индустријској шпијунажи и отуђивању и неовлашћеном умножавању документације. Радило се о 780 строго поверљивих страница техничке документације о конструкцији болида. Инжењер који је неовлашћено уступио поверљиву документацију је осуђен на двадесет месеци казне затвора.

Такође су забележени и случајеви неовлашћеног продора у конкурентске информатичке системе. Године 2017. је директор скаутинга бејзбол клуба „Кардиналс“, неовлашћено ушао у информатички систем супарничког клуба „Астрос“. Након спроведене истраге, директор скаутинг бејзбол клуба осуђен је на 46 месеци затворске казне кумулативно са новчаном казном у износу од 280 хиљада долара. Олимпијске игре у Пекингу 2008. године су биле изложене сајбер нападу сваким даном док су игре трајале.

4. Навијачко насиље

Деловање навијачких група данас у свету поприма све више елементе насиља и криминала. Такође, често се навијачке групе директно доводе у везу са трговином наркотицима, оружјем и обављањем многих незаконитих радњи, праћене применом силе, претње, принуде и отвореног насиља. Нису ретке појаве да се између навијачких група и криминалних кланова поставља знак једнакости, те да делови или читаве навијачке групе буду ухапшене због разноврсних кривичних дела која им се основано стављају на терет. Ово насилно понашање је иманентно првенствено за фудбалске навијачке групе, а колевка насилног навијања је Енглеска, где је насиље на навијачким трибинама угашено ригорозним санкцијама и мерама које су уведене према навијачима и њиховим групама.

Према мишљењу одређеног броја научних радника, реч је о екстремним навијачким групама, те не треба све навијачке групе стављати у исту равн. У Француској, на пример, влада одређени број екстремних навијачких група, код којих је приметна нагла радикализација у последњој деценији. Њихово деловање представља врло озбиљан безбедносни и правни

проблем, ком се не може стати на пут [1, стр. 73]. Мишљење о екстремним навијачким групама деле и стручњаци из социолошких и психолошких наука, који издвајају три правца насиља у спорту: 1) правац ритуализације агресије; 2) правац класне сегрегације припадника навијачких група и 3) правац подређивања спорта потребама појединаца у навијачким групама [5, стр. 15].

Међутим, навијачко насиље треба посматрати у ширем контексту друштвених догађаја. Тако је, на пример, на простору бивше Југославије на подизање насиља у спортским круговима политика дала одлучујући допринос. Распадом Југославије, створио се јак анимозитет на релацији репрезентација и клубова из земаља бивше Југославије, што је допринело да су њихове међусобне утакмице постале право бојно поље по све навијаче који су се затекли на стадиону. Не треба занемарити ни економске факторе. Стварање капиталистичко – конзумеристичког друштва допринело је да новац има значајнију улогу него што ју је имао раније. Доминација у навијачкој групи је неретко значила и економску доминацију, те су се многе навијачке вође прокламовале и као врло богати појединци, чиме су додатно градили свој друштвени ауторитет у колективу навијачке заједнице. Очување доминације у навијачкој групи је подразумевало обрачунавање са супарничким навијачким групама, а обрачун је био мотивисан и економским факторима освајања навијачког „тржишта“.

Појавни облици навијачког насиља су различити. Са аспекта науке, облици навијачког насиља се изучавају кроз социолошку призму и обележја. Феномен навијачког насиља у Европи карактерише екстремност, суровост и радикализам. Чиниоци навијачког насиља су млађи људи претежно мушког пола, у касним адолесцентским или раним годинама пунолетства. У новије време је све чешћа појава женских навијача и све веће интересовање жена за фудбал. Социолошко порекло навијача је из средње и ниже класе, карактеристичне за градске и урбаније средине. Мотив груписања је љубав према одређеном спортском клубу. Та љубав по правилу укључује агресију према другим клубовима, као и њиховим навијачима. Припадност клубу се

манифестује кроз одговарајућу иконографију, клупска обележја, посећивањем утакмица које клуб одиграва, кроз јавно истицање клупског припадништва, често пренаглашену приврженост клубу и сличним актима које навијача естаблирају и везују за дати клуб. Припадници навијачких група су добри познаваоци фудбала и велики заљубљеници у спорт. Међутим, у самом навијаштву не исказују спортску културу, већ субкултурне обрасце понашања које карактерише бунт и револт, како према званичним системима вредности, тако и према другим групама сличног карактера. Припадници навијачких група су лица често склона порочним активностима, као што су алкохолизам, наркоманија, таблетоманија и слично.

У навијачким групама влада колективизам у понашању, те они радикалнији диктирају обрасце понашања члановима групе који су мање радикални. Колективни конформизам, који се обећава и гарантује свим члановима навијачке групе, обезбеђен је само руководству навијачке групе, док остали својим радом и ангажовањем треба да том руководству обезбеде конформистичке могућности. Такође, вође навијачких група су под јаким утицајем политике, чак, према француским теоретичарима, навијачке групе представљају неформалне структуре политичке власти, за коју и за чије интересе често предузимају одређене активности и радње [1, стр. 74]. Стога, кад се говори о навијачком насиљу, не може се говорити о некаквим бесциљним актима насиља, већ се ради о врло сложеном, планском и организованом деловању навијачких група, чије вође делују у дослуху са вишим структурама. То што се политичким, полицијским и фудбалским моћницима, па и добро естаблираним грађанима може причинити да је садашње навијачко насиље безразложно и бесмислено, само је знак да се њихови властити животни оквири дубоко разликују од животних оквира већине припадника навијачких племена и друштвеног, културног и генерацијског круга у којем се крећу [3, стр. 153].

Такође, глобално насиље, које је захватило читав свет и све сегменте друштва, обухвата у свој оквир и насиље у спорту. Спорт, у контексту савремених друштвених тенденција,

представља између осталог и озбиљан ланац комуникације, кроз коју државе и дипломатије шаљу одређене поруке на међународном плану. То се нарочито односи на фудбал као најзаступљенији и најпопуларнији спорт. Фудбал, према неким теоретичарима, представља прворазредну позорницу комуницирања, односно изражавања различитих идентитета. На тој позорници спортски актери – тимови више него појединци, функционишу као врхунски симболи идентитета, па због наглашавања утицаја ауторитарне културе насиља, те смањеног утицаја демократске културе током навијања може доћи до ексцеса који добијају појавни облик обрачуна међу идентитетима [8, стр. 260].

5. Обезбеђење спортских објеката и догађаја

Према дефиницији Закона о спорту спортски објекат је грађевина или простор (грађевински објекат или део објекта или одређена површина) намењен за спортске активности, који може да има пратећи простор (санитарни, гардеробни, спремишни, гледалишни и сл.) и уграђену опрему (грађевинску и спортску).

При спортским објектима могу постојати и смештајни капацитети, школе, факултети који су намењени за остваривање наставног плана и програма физичког васпитања ученика и студената. Под спортским објектима се подразумевају објекти који су изграђени са наменом да искључиво или делимично служе за упражњавање спортских активности или за конкретни случај преуређени како би се на њима могла одржавати спортска приредба.

За обезбеђење спортских активности, неопходно је обезбедити довољно адекватних материјалних ресурса. Уједно, неопходно је обезбедити адекватне спортске објекте, који морају бити мултифункционалног карактера. Осим спортских, они могу служити и за одређене културне и политичке манифестације. Уз спортске, углавном постоје угоститељски и трговински објекти, биоскопи, зелене површине и слични капацитети који могу да буду примамљиви не само љубитељима спорта, већ и другима који би у оквиру спортских објеката наилазили на за њих занимљиве садржаје.

Међутим, спортским обејктом се сматрају само они простори који су намењени за упражњавање спортских активности. Обезбеђење ових обејката обухвата читав скуп мера и активности које се плански предузимају од стране надлежних органа и служе њиховој безбедности. Под мерама безбедности се налазе појединци, покретна имовина, непокретна имовина, манифестације у затвореним просторима и манифестације на отвореном.

Делатности које имају капацитет да угрозе безбедност на спортским обејктима су 1) вербалне увреде на јавним местима; 2) физичко малтретирање појединаца и група; 3) материјално оштећење обејката; 4) пироманија; 5) крвни деликти; 6) подметање експлозивних направа и 7) тероризам и диверзије ширих размера [7, стр. 177].

Свака велика спортска манифестација са собом носи висок ниво ризика који логично произилази из чињенице да се на релативно малом простору сучељавају две спортски супротстављене струје. Обезбеђење спортске манифестације има за циљ да омогући регуларно одвијање спортског догађаја, очување имовине спортских организација, спортских обејката и да спроводи превентивно деловање како би се смањило насиље на стадионима, привођење навијача, судија и чланова клубова.

Обезбеђење обејката и манифестација су два врло увезана појма. Приликом обезбеђења спортске манифестације, уједно се обезбеђује и сам спортски обејкат и обрнуто. Међутим, постоји значајна разлика у томе која се врста спортских манифестација обезбеђује. Није могућа класификација свих спортских обејката, а најшира подела обејката је на отворене и затворене. Постоје спортови који се могу одвијати и на отвореним и на затвореним обејктима.

Да би спортски обејкат био подобан за одржавање спортских манифестација, потребно је да је сертификован, да има употребну дозволу, да поседује одговарајућу громобранску заштиту, електричну инсталацију и противпожарну заштиту [10, стр. 28]. Обејкти који не испуњавају ове услове, не могу да буду места на којима се одржавају спортске манифестације.

Разлози обезбеђивања спортских обејата су: 1) заштита објеката, уређаја, опреме, инсталација и превозних средстава, као и њихове непосредне околине; 2) заштита лица која бораве у спортском објекту; 3) чување новчаних средстава, вредносних предмета, поверљиве документације и сличних предмета; 4) спречавање крађа, отуђивања средстава и опреме, производа и других предмета у објекту; 5) чување јавног реда и мира; 6) контролисање кретања и боравка у самом објекту и у његовом непосредном окружењу; 7) контрола прилазака објекту; 8) контрола моторних возила паркираних у непосредној близини спортског објекта; 9) омогућавање несметаног уласка и изласка из објекта; 10) онемогућавање тајног или насилног упада у објекат и просторије у објекту; 11) онемогућавање приступа у објекат непожељним и безбедносно опасним лицима и 12) спречавање диверзантских и терористичких акција употребом експлозивних, запаљивих, радиоактивних и других опасних материја.

Закључак

Спорт је делатност од општег значаја са веома значајним утицајем на виталне аспекте друштвеног живота. Бављење спортом доприноси здравијем одгоју младих, правилном усмеравању на друштвено корисне делатности и одбијање младих од друштвено штетних делатности. Међутим, спорт се може посматрати у контексту правних и безбедносних ризика који нису у директној вези са спортом, али могу да се доведу у контекст са спортом.

Веза спорта и тероризма, корупције, шпијунаже и насилничког понашања се јасно манифестује кроз терористичке акте који су разарајуће деловали по велике спортске манифестације које су *запрљане невином крвљу*, корупционашке афере договарања исхода спортских такмичења, употребе савремених шпијунских средстава и уређаја и кроз насилничко понашање организованих навијачких група, код којих се знак еквиваленције може ставити са криминалним организацијама.

Управо наведене делатности представљају правно – безбедносни ризик спорта, те на спорт као значајну друштвену

делатност бацају мрљу и изазивају негативне појаве у спорту и друштву. Обезбеђивање спортских објеката и манифестација има суштинску важност како би се негативне појаве које прате спорт свеле на најмању могућу меру. Класификација спортских објеката и њихово повезивање са одређеним спортовима су значајни приликом одређивања врсте мера обезбеђења које би требало нужно предузети. Нису све безбедносне мере једнако прихватљиве за сваку врсту манифестације, те се сходно потребама и безбедносним изазовима, мере безбедности прилагођавају. Такође, мере превенције имају значајну улогу у овим питањима јер се њима предупредује дешавање које може имати безбедносно ризичан карактер применом адекватних мера.

Литература

1. Бодин, Д., Робене, Л., Хеас, С., *Спорт и насиље у Еуропи*, Књига трговина, Загреб, 2007.
2. Владушић, Е., *Судбоносне минуте. Терористичке и противтерористичке акције које су уздрмале свијет од 1972 до 2002. године*, Наклада Бошковић, Сплит, 2002.
3. Врцан, С., *Изнова о навијачком насиљу*, Зарез, Загреб, 2005.
4. Димитријевић, Б., *Спорт као нова тема у српској историографији*, Филозофски факултет, Ниш, 2013.
5. Жугић, З., *Увод у социологију спорта*, Факултет за физичку културу, Загреб, 1996.
6. Коковић, Д., *Друштво, насиље и спорт*, Mediterran Publishing, Нови Сад, 2010.
7. Костадиновић, С., Костадиновић, И., *Право и спорт*, Универзитет „Браћа Карић“, Београд, 2007.
8. Лалић, Д., Бити, О., „Четворокут спорта, насиља, политике и друштва“, *Политичка мисао*, Вол. XLV, број 3-4, 2008.
9. Лешо, Л., „Шпијунажа и бизнис интелигенција у спорту“, *Пословна изврсност*, год. 13, број 1, Загреб, 2019.

10. Љубојевић, Г., *Менаџмент и маркетинг у спорту*, Београд, 2003.
11. Машић, З., „Олимпијске игре – светски безбедносни изазов“, *Спортски логос*, Мостар, 2010.
12. Михајловић, М, Мучибабић, М., „Importance of Security Management in Sport“. У: Живковић, Ж. (ур.) *Book of proceedings of 9th International May Concefernce on Starategic Management – IMKSM2013* (902-908). Универзитет у Београду, Бор, 2013.
13. Скоко, Б., Ковачић, В., „Концепт меке моћи, држава и његова примјена“, *Полемус*, 12(1), 2009.
14. Hassan, D., “Sport and terrorism: Two of modern life’s most prevalent themes“. *International Review for the Sociology of Sport* 47(3), 2012.
15. Шолаја, М., „Спорт у транзиционим друштвима – нестанак улоге и губитак резултата“, *Спортлогиа*, Бања Лука, 2014.

LEGAL AND SECURITY ASPECTS OF SPORTS

Abstract

Sporting activity should represent an activity that is undertaken in the time of leisure and spare time. However, for many people, sports activity is the primary life activity and the function they perform for the purpose of their existence. Sports activity can therefore be viewed as a recreational and a professional activity.

In this paper, the author considers sports through a legal-security prism, in the context of national security, terrorism, espionage and corruption. Sport is therefore seen at the same time as a target, as well as an instrument of national threats. Fan violence could also be observed in the context of the legal and security aspects of sport activity.

On the other hand, the paper points out the positive effects of sports on raising national awareness and improving interstate relations.

Key words: *sport, manifestation, terrorism, corruption, espionage.*

JEL classification: D73, L83, Z20